

A Fővárosi Ítéltábla a Kerekes és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a Pintér és Szabó Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2017. január 20. napján kelt 3.G.40.507/2015/15. számú ítélete ellen a felperes által 16. szám alatt előterjesztett Gf.4. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán megtartott - tárgyalás alapján - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a per fő tárgya tekintetében helybenhagyja.

Mellőzi a felperes kereseti illetékben történő marasztalását. Megállapítja, hogy a 15.000 (Tizenötezer) forint le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes lakóingatlan megvásárlásához szükséges kölcsön megszerzése érdekében megbízta a vétel tárgyát képező ingatlan tulajdonosát, hogy az elérhető legkedvezőbb hitelkonstrukciót felkutassa számára, majd az ingatlan tulajdonosának ajánlására 2008. március 31. napján az alperessel **deviza alapú kölcsönszerződést** kötött.

A szerződésben az alperes a deviza átváltás árfolyamát 160,33 Ft/CHF-ban rögzítve 7.000.000,- Ft-nak megfelelő (43.659,95 CHF) kölcsönt nyújtott a felperesnek 360 hónapos futamidőre, felperes pedig a kölcsönt és járulékait az alperes részére forintban vállalta visszafizetni. A felek rögzítették, hogy a kölcsön fizetési pénznemétől függetlenül alperes felperes kölcsönszerződésből eredő tartozását CHF pénznemben tartja nyilván.

A havi törlesztőrészek száma - a kölcsön futamidejéhez igazodóan - 360 db, a törlesztés kezdő időpontja 2008. április 30. napja, a kölcsön lejáratá 2038. március hó 31. napja volt. A havi törlesztőrészlet összege 234,11 CHF volt, a deviza átváltás árfolyama 165,04 Ft/CHF, a törlesztőrészlet forintban kifejezett összege 38.638,- Ft. A kölcsön éves kamatlába évi 4,99 %-ban került meghatározásra. A törlesztési konverziós díj mértéke 1 %-ban. A teljes hiteldíj mutató mértékét a szerződés évi 6,78 %-ban rögzítette.

A kölcsön törlesztésére vonatkozó **V. fejezet 4. pontja** tartalmazta, hogy a havi törlesztőrészlet esedékességének a napján a lakossági ügyfelekre érvényes, a havi törlesztőrészlet esedékességét 2 banki munkanappal megelőzően **az esedékesség napjára alperes által meghatározott forint/svájci frank deviza eladási árfolyam alapján az alperes a havi törlesztőrészlet és a kezelési költség forintban kifejezett összegét svájci frankra váltja át.** Alperes a havi törlesztőrészlet svájci frank összege és a kölcsönszerződés II. pontjában, valamint a V. 5. pont

alapján az értesítő levélben svájci frank pénznemben rögzített havi törlesztőrészlet összege közötti különbözetet a forint/svájci frank árfolyam változásának megfelelően felperes alperessel szemben fennálló tőketartozása terhére vagy javára számolja el. A szerződés ezen pontja szerint banki munkanapnak minősül minden olyan munkanap, amely alperes és a kölcsön devizanemének államában is banki munkanap. Alperes a kölcsönszerződésben rögzített hátrányos jogkövetkezményeket a felperes havi törlesztőrészlet fizetési kötelezettségének nem teljesítése esetére nem alkalmazza, amennyiben a kölcsönszerződés II. pontjában, valamint a V. 5. pont alapján az értesítőlevélben svájci frank pénznemben rögzített havi törlesztőrészlet összege az adott havi törlesztés esedékességének időpontjában meghaladja a kölcsönszerződés II. pontjában, valamint a V. 5. pont alapján az értesítő levélben adott kamatperiódusra megállapított forint pénznemű havi törlesztőrészlet összegének a lakossági ügyfelekre érvényes forint/svájci frank deviza eladási árfolyam alapján számolt svájci frankban kifejezett összegét.

A kölcsönszerződés **V. 5. pontja** értelmében alperes - figyelemmel a V.4. pontra, valamint a forint/svájci frank időközi árfolyamváltozására - a kamatperiódus leteltét követő 15 napon belül értesítő levelet küld postai úton a felperes részére, melyben rögzíti az adott kamatperiódusra érvényes ügyleti kamat alapján számított forintban és svájci frankban kifejezett havi törlesztőrészlet, kezelési költség, konverziós díj összegét. Alperes az értesítő levélben rögzíti az adott kamatperiódusra érvényes forint/svájci frank deviza eladási árfolyamot is. Ezen árfolyam a megelőző kamatperiódusban utoljára esedékes havi törlesztőrészlet esedékességét 2 banki munkanappal megelőzően az esedékesség napjára alperes által meghatározott forint/svájci frank deviza eladási árfolyam. Felperes tudomásul veszi, hogy a kölcsön utolsó kamatperiódusára érvényes forint/svájci frank deviza eladási árfolyamot alperes jogosult az előzőekben megállapított árfolyamtól eltérően meghatározni. Felperes, valamint alperes abban állapodnak meg, hogy az értesítő levelet a kölcsönszerződés módosításának tekintik.

A kölcsönszerződés **VIII. 6. pontja „kockázatfeltáró nyilatkozat”** megjelöléssel tartalmazta, hogy felperes kijelenti, hogy a kölcsönszerződéssel kapcsolatos tájékoztatást a szükséges és elégséges mértékben az alperestől megkapta, tisztában van az ügylet esetleges kockázataival, így különösen azzal, hogy adott deviza magyar forinttal szembeni árfolyam alakulása a kölcsön forintban történő visszafizetésének terheit egyaránt növelheti és csökkentheti. Felperes az esetleges árfolyam veszteséget is figyelembe véve képes a fizetési kötelezettségeinek maradéktalan és pontos teljesítésére. Felperes elfogadja, hogy a fentiek tekintetében alperessel szemben sem most, sem a jövőben semmiféle igény támasztására nem jogosult.

A szerződés záró rendelkezéseinek **IX. 2. pontja** tartalmazta, hogy a jelen kölcsönszerződésben nem szabályozott kérdések tekintetében alperes Lakossági Üzletszabályzata és Általános Szerződési Feltételei, az ily módon sem szabályozott kérdések tekintetében a magyar jog rendelkezései megfelelően irányadóak. Felperes a jelen **kölcsönszerződés aláírásával kijelenteti, hogy alperes Lakossági Üzletszabályzatát és Általános Üzleti Feltételeit átvette, azokat áttanulmányozta, az azokban foglaltakat magára nézve kötelezőnek elismeri.**

A kölcsönszerződés megkötésével azonos napon felperes aláírta az alperes **„devizalapú lakossági hiteleinek árfolyam- és egyéb kockázatairól szóló tájékoztatót”** is. A tájékoztató többek között tartalmazta az arra történő figyelmeztetést, hogy **ha a felperesnek forintban van jövedelme**, akkor a devizában fennálló tartozásának törlesztéséről ebből a forint jövedelméből kell gondoskodnia, ami azt jelenti, hogy a forintot kell a kölcsön devizanemére átváltania, azaz konvertálnia. A devizában meghatározott törlesztés forintban kifejezett összegét az aktuális forint/deviza átváltási árfolyam mértéke határozza meg. **Az árfolyam a deviza piaci körülmények változása miatt szinte**

állandóan változik: hol kisebb, hol nagyobb mértékben; egy deviza egységért hol több, hol kevesebb forintot kell fizetni. Ezért az alperessel szemben devizában fennálló tartozásának, illetve a devizában meghatározott törlesztésének forintra átszámolt összege az árfolyamváltozásával együtt módosul. Ez az árfolyamváltozás **felperes számára kockázatot jelent**, hiszen ezeket **az ingadozásokat nem lehet előre kiszámítani**, ezt a kockázatot nevezik árfolyamkockázatnak. Devizalapú kölcsön felvétele esetén **az árfolyamkockázatot a felperes viseli**.

A deviza alapon, de forintban igényelt kölcsönt alperes az aktuális árfolyamon számítja át devizára. Devizalapú kölcsön esetén felperes devizában fog tartozni az alperes felé. A folyósításra kerülő deviza összegét jelzálogkölcsön esetén a szerződéskötéskor, személyi kölcsön esetén pedig a folyósításkor érvényes átváltási árfolyamon határozza meg az alperes. Így a folyósításra kerülő devizaösszeg annál kevesebb lesz, minél több forintot ér egy devizaegység a szerződéskötéskor, illetve a folyósításkor (a forint gyenge az adott devizához képest), visszafizetéskor éppen fordítva jár jobban: a devizában meghatározott törlesztőrészetet akkor tudja legolcsóbban átváltani forintra a kölcsön devizanemére, ha egy devizaegységért minél kevesebb forintot kell kiadni (a forint erős az adott devizához képest). A devizakölcsön igénylésekor ajánlatos figyelembe venni azt is, hogy a forint és kölcsön devizaneme közötti **kamatkülönbség** csak a kamatperiódus ideje alatt fix. A futamidő alatt mind a forint, mind a deviza kamatok változhatnak, és előfordulhat, hogy a jelenlegi forint-deviza kamatszint közötti különbség mérséklődik. A deviza kamatok emelkedése és a forint kamatok csökkenése vagy változatlansága esetén a devizalapú kölcsön veszíthet a vonzerejéből a forint alapú kölcsönrel szemben.

A fenti tájékoztatást és a kölcsönszerződést a felperes elolvasta aláírása előtt.

2008. április 2. napján felperes dr. ...közjegyző előtt tartozáselismerő nyilatkozatot tett. A nyilatkozatot a közjegyző .../2008/1/O. szám alatt foglalta közjegyzői okiratba. Felperes a közjegyző előtt kijelentette és elismerte, hogy alperessel a perbeli kölcsönszerződést megkötötte és kötelezettséget vállalt arra, hogy a kölcsön összegét és járulékait 360 hónap futamidő alatt forint pénznemben megfizeti az alperesnek. A közjegyzői okirat 22. pontja tartalmazta azt a felperesi nyilatkozatot, hogy felperes tudomásul veszi, hogy a kölcsönszerződésben és az önálló zálogjogot alapító szerződésben nem szabályozott kérdésekben a polgári törvénykönyv rendelkezései, valamint **alperes Üzletszabályzata és Általános Üzleti Feltételei az irányadók.**

2012. május 24. napján a felek a kölcsönszerződést módosították a devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszer értékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. tv. alapján. A perbeli kölcsönszerződés 2015. évben felperes teljesítésével megszűnt.

* * *

Felperes módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződés részlegesen érvénytelen, annak az árfolyamkockázat felperes általi viselésére vonatkozó V. 4., V. 5. és VIII. 6. pontjai a feleket nem kötik, joghatást nem váltanak ki, ezért a szerződést az abban foglalt rendelkezések nélkül kell teljesíteni.

Kérte annak megállapítását is, hogy a perbeli kölcsönszerződés **IX.2. pontjában foglalt azon kitétel**, mely szerint a felperes kijelenti, hogy alperes **Lakossági Üzletszabályzatát és Általános Üzleti Feltételeit átvette, azokat áttanulmányozta és az azokban foglaltakat magára nézve kötelezőnek elismeri, tisztességtelen szerződési feltétel**, így az sem vált a szerződés részévé.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeként felperes a perbeli kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérte azzal, hogy a kölcsönszerződés fenti V.4., V.5. és VIII. 6. pontjai, illetve a IX.2. pontjában foglalt rendelkezései a feleket nem kötik. Alperes a szerződés érvénytelen rendelkezései folytán 10.638.494,- Ft összeggel jogalap nélkül gazdagodott, azonban alperest csupán **250.000,-Ft felperes javára történő megfizetésére kérte kötelezni az érvénytelen szerződésből eredő elszámolás eredményeként.**

Arra hivatkozott, hogy a szerződéskötés során a felek a szerződésnek az árfolyamrésre, illetőleg az egyoldalú kamat és díjemelést lehetővé tevő alperesi szerződésmódosítási jogra vonatkozó kikötéseit egyedileg megtárgyalták, ezért **a perbeli szerződés nem tartozik** sem a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről 2014. évi XXXVIII. tv. (továbbiakban: **DH1. tv.**), sem a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről 2014. évi XL. tv. (továbbiakban **DH2 tv.**) **hatálya alá.** Ugyanakkor - ezzel ellentétes tartalommal - utalt arra is, hogy egyedileg csupán a konstrukció kiválasztásában (forint, illetve deviza alapú kölcsön) volt jogosult a szerződési feltételek alakításában részt venni, a szerződés más pontjai vonatkozásában változtatásra lehetőség nem volt, az alperes formanyomtatványt használt. (3. sorszám alatti beadvány 4. oldal)

Az érvénytelenség körében rámutatott, hogy az árfolyamkockázat felperes által történő viselése körében alperes a szerződés megkötésekor a felperesnek **nem adott megfelelő tájékoztatást**, a kapott tájékoztatás felperes számára nem volt világos és nem volt érthető, így a perbeli kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázat felperes általi viselésére vonatkozó rendelkezései **tisztességtelenek**, ami a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi.

Az alperes megtévesztően járt el a hitelvizsgálat során is, azt a látszatot keltette, hogy noha fennáll az árfolyamkockázat esélye, az nem haladhatja meg a felperes hitelképességét, azaz a törlesztőrészletek nem fogják elérni a forintkölcsönök törlesztő részletének mértékét, nem haladhatják meg a havi jövedelmét, a fennálló tartozás mértéke pedig a fedezetül szolgáló ingatlan értékét, s az árfolyamváltozás kockázata teljesítőképességének korlátain belül marad. A felperest nem tájékoztatták arról, hogy a bevizsgálás nem a futamidő egészére történt, hanem csak a kölcsön felvételkori pillanatnyi helyzetre vonatkozó. Ha a professzionális szolgáltató nem gondolt, nem számolt ezzel a kockázattal, úgy a fogyasztónak sem kellett a árfolyamkockázatot ennél súlyosabban megítélnie.

A IX/2. pont pedig amiatt tisztességtelen, mivel a bizonyítási terhet a felperes, mint fogyasztó hátrányára változtatja meg. E szerződési rendelkezés alapján a felperesnek kellene bizonyítania azt, hogy részére az Üzletszabályzat átadása nem történt meg.

Ezzel összefüggésben rámutatott, hogy a szerződésen kívül a szerződéskötéskor más okiratot - a Hpt. 210. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére - **nem kapott.** Az ÁSZF tartalmát, szövegét nem ismeri, ezért kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest annak bizonyítására, hogy milyen ÁSZF került a felperesnek bemutatásra, illetve átadásra. **Az Üzletszabályzat blankettaszerződésben történő elfogadtatása tisztességtelen**, mert a bizonyítást megfordítva a fogyasztót hozza olyan helyzetbe, hogy annak kell bizonyítani, hogy az Üzletszabályzatot nem vette át, a nemleges bizonyítás pedig a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet - a továbbiakban: Kormányrendelet - 1. § (1) bekezdés j.) pontja értelmében tisztességtelen, összhangban a Tanács 93/13/EGK irányelve 3. cikk (3) bekezdésével és az ahhoz kapcsolódó melléklet 1.q. pontjában foglaltakkal. Az irányelv

mellékletének 1.i. pontja tisztességtelennek minősíti az olyan feltételt, melynek alapos megismerésére nem volt lehetősége a fogyasztónak a szerződés megkötésekor.

Mivel a IX. 2. pont tisztességtelen, ezért a felek kölcsönszerződésének nem váltak a részévé alperes Üzletszabályzata és Általános Üzleti Feltételei.

* * *

Alperes ellenkérelmében felperes keresetének elutasítását és perköltségben történő marasztalását kérte.

Állította, hogy a perbeli kölcsönszerződésnek sem az árfolyamrésre, sem alperes egyoldalú kamat és díjemelést lehetővé tevő szerződésmódosítási jogára vonatkozó rendelkezéseit nem tárgyalták meg egyedileg. A felperes a DH1, DH2 törvény szerinti elszámolást sem kifogásolta, s nem terjesztett elő panaszt arra vonatkozóan, hogy vele szemben az alperesnek nem kellett volna elszámolnia, emellett a felperes maga is elismerte keresetében, hogy kizárólag a konstrukció kiválasztására volt lehetősége, **ezért a perbeli kölcsönszerződés a DH1 és DH2 törvények hatálya alá tartozik.** A DH1 és DH2 törvények szerint pedig a kölcsönszerződés V.4., V.5. pontja csak a kétnemű árfolyam alkalmazása tekintetében tisztességtelen, más okból a tisztességtelensége nem áll fenn.

A szerződés megkötése előtt megfelelően **tájékoztatta a felperest az általa igényelt hitelkonstrukcióval együtt járó kockázatokról**, ezt a tájékoztató szövege kétséget kizáróan igazolja, így a kockázat elvállalása nem tisztességtelen. Felperes a devizakockázati tájékoztatót alá is írta, ez igazolja, hogy annak tartalmát meg kellett ismernie. A tájékoztatóban és a szerződés VIII. 6. pontjában adott tájékoztatásnak egy általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára teljesen világosnak és érthetőnek kellett lennie, abból egyértelműen kitűnt, hogy pontosan mit is jelent az árfolyamkockázat, illetve, hogy a változás mértéke bármennyi lehet és a változásból eredő kockázatok teljes mértékben felperest terhelik. A rPtk. 231. § (1)-(2) bekezdése alapján ellenkező kikötés hiányában a pénztartozást a teljesítés helyén érvényben lévő pénznemben kell megfizetni, illetve a más pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben lévő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. Emiatt - ha a felek azt a szerződésben nem szabályozták volna - a havi svájci frank törlesztőrészletet a felperes akkor is forintban lett volna köteles megfizetni a visszafizetésekor érvényes árfolyam mellett, azaz az árfolyamkockázatot a Ptk. rendelkezései is a felperesre hárították. Az árfolyamkockázat viselésének mértékét csak akkor kellett volna feltüntetnie a tájékoztatóban, ha az nem korlátlan.

A **hitelbírálatot** a jogszabályi előírásoknak megfelelően végezte el, nem sértette meg a rHpt. 78. §-ában foglaltakat, de annak megsértése esetén sem valósítana meg a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti semmisségi okot.

Önmagában abból, hogy a kölcsönszerződés egyedileg meg nem tárgyalt feltételeket tartalmaz, nem következik annak tisztességtelensége. Alperes, mint minden ügyfelének, így felperesnek is lehetővé tette a szerződéskötés előtt azt, hogy tájékozódjon és megismerhesse a számára megfelelő hitelkonstrukciókat, az azokhoz kapcsolódó szerződési feltételeket, kérs esetén azokat az ügyfelek áttanulmányozás céljából magukkal is vihatték. A **szerződés IX. 2. pontjában** a felperes azt jelentette ki, hogy, hogy az alperes Üzletszabályzatát, illetőleg az Általános Üzleti Feltételeit átvette, áttanulmányozta és azokat magára nézve kötelezőnek fogadja el, ezért e dokumentumok a felek szerződésének részévé váltak, amihez nem volt szükség azok felperes általi aláírására vagy közokiratba foglalására. Felperes a közjegyzői okiratban is kijelentette, hogy alperes

Üzletszabályzatát és Általános Üzleti Feltételeit megismerte. Felperes a szerződéskötés során a jóhiszeműség és tisztesség követelményének betartásával volt köteles eljárni, s e követelmény vonatkozik a szerződés aláírásával egyidejűleg megtett nyilatkozataira is.

* * *

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 31.750 forint perköltséget, míg az állam javára 15.000 forint eljárási illetéket.

Rámutatott, hogy a kölcsönszerződés szövege alapján - melyet a felperes személyes meghallgatása megerősített - a kölcsönszerződés deviza alapúsága nem vitatható, az célja alapján fogyasztói kölcsönnek minősül, s egyértelműen **a DH1 és DH2 törvények hatálya alá tartozik.** A felperes személyes meghallgatása során előadottak figyelembevételével (14. sorszám alatti jegyzőkönyv 2. oldal) nem állapítható meg a keresetlevél azon állításának valósága, hogy a peres felek az árfolyamrésre az egyoldalú kamat és díjemelést lehetővé tevő szerződésmódosítási jogra vonatkozó rendelkezéseket egyedileg megtárgyalták volna. Ezen túlmenően azt is figyelembe kell venni, hogy a felek egyezően nyilatkoztak a tekintetben, hogy a felperessel az alperes a DH2-es törvény rendelkezései alapján elszámolt.

Az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési rendelkezések, - mint a főszolgáltatás körébe tartozó szerződési rendelkezések - tisztességtelensége a **rPtk. 209. § (5) bekezdése** értelmében csak akkor vizsgálható, ha az ideáltípus fogyasztó számára árfolyamkockázat reá telepítése a szerződés szövege, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján **nem volt világos, nem volt érthető.**

Az 1/F/1. alatt **kölcsönszerződés VIII.6. pontja** tartalmaz egy „kockázatfeltáró nyilatkozat” megnevezésű bekezdést, s a felperes aláírta a **9/A/5.** alatt csatolt, az alperes deviza alapú lakossági hiteleinek árfolyam és egyéb kockázatairól szóló tájékoztatót is, személyes meghallgatása során pedig akként nyilatkozott, hogy a szerződéskötés során általa aláírt minden iratot elolvasott. Ebből az következik, hogy mind a szerződésbe integrált tájékoztatást, mind a több oldalas, külön okiratba foglalt tájékoztatást megismerte a szerződés megkötéséig, s a szöveg megismerését aláírásával igazolta is.

Az alperes által adott írásbeli tájékoztatás szövege alapján pedig egyértelmű, hogy az árfolyamváltozás milyen hatást gyakorolt a törlesztőrészlet forintban kifejezett összegére. A tájékoztatás nem utal arra, hogy e változás bármilyen korlátozás alá esne, ebből az ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztónak a törlesztő részlet korlátozás nélküli emelkedése lehetőségére kell következtetnie. A tájékoztató figyelmeztetést tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az árfolyamváltozás ingadozásai **előre nem kiszámíthatóak,** ebből kitűnik, hogy iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa, és az ideáltípus fogyasztó számára egyértelmű kellett, hogy legyen- figyelemmel arra is, hogy a tájékoztató az árfolyam folyamatos változására utalt-, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet

A felperes a per folyamán ugyan utalt arra, hogy szóban olyan - az írásbeli tájékoztatással ellentétes tartalmú - tájékoztatást kapott, hogy a svájci frank árfolyama a szerződés futamideje alatt nem fog változni, ezen állítását azonban a per során nem igazolta, erre vonatkozó bizonyítási indítványt nem terjesztett elő.

A kölcsönszerződés IX. 2. pontja tisztességtelensége kapcsán rámutatott, hogy az két eltérő tartamú rendelkezést foglal magába. A kérdéses pont **első mondata** - mely szerint a szerződésben nem szabályozott kérdések tekintetében az alperes Lakossági Üzletszabályzata és Általános Üzleti Feltételei irányadóak - nem hozható összefüggésbe a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j.) pontjában szabályozott bizonyítási teher megfordulásával, így tisztességtelensége sem állapítható meg. A szerződés megkötésének időpontjában a rPtk. lehetővé tette az Általános Szerződési Feltételek alkalmazását (rPtk. 205/A. § (1) bekezdés). A rHpt. 207. §-a pedig elő is írta az alperes számára, hogy a részére engedélyezett és általa rendszeresen végzett tevékenységre vonatkozó Általános Szerződési Feltételeit Üzletszabályzatban foglalja össze. A IX. 2. pont ezen része tehát csupán a hivatkozott jogszabályi rendelkezéseknek való megfelelést szolgálja, így tisztességtelenségtelen nem lehet.

A IX.2. pont második mondata a felperes azon nyilatkozatát tartalmazza, mely szerint a Lakossági Üzletszabályzatot és Általános Üzleti Feltételeket átvette, áttanulmányozta és az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismerte el. E nyilatkozat nem tekinthető Általános Szerződési Feltételnek, vagy a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételnek, mert nem a felek szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit határozza meg, az csupán a felperes jognyilatkozata, annak tisztességtelensége nem vizsgálható.

Rámutatott, hogy a felperestől, mint fogyasztótól a Ptk. 4. §-ába foglalt együttműködési kötelezettségéből eredően elvárható volt, hogy a megkötni kívánt szerződést elolvassa, az abban írtakat értelmezze és csupán a valóságnak megfelelő nyilatkozatot tegyen. Az ennek elmulasztásából eredő hátrányos következményeket a felperesnek kell viselnie, ugyanis nem értelmezhető a bizonyítási teher fogyasztóra nézve hátrányos megváltoztatásának az a körülmény, ha a fogyasztó a szerződéskötés során tőle elvárható magatartást elmulasztja, és emiatt egy későbbi perben esetleg annak bizonyítására lesz köteles, hogy a nyilatkozatában foglaltakkal szemben az Üzletszabályzatot, illetve Általános Szerződési Feltételt nem vette át, nem tanulmányozta át.

* * *

Az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatása iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést.

Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy az alperes eleget tett az őt terhelő tájékoztatási kötelezettségnek, ítélete sérti a 93/13/EGK irányelv átláthatóságra vonatkozó követelményét (világos és egyértelmű), egyúttal tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a felperes terhére róta azt, hogy a szerződést nem olvasta el kellő körültekintéssel.

Kifejezetten elhallgatta az alperes a korlátlan kockázatot, holott arra is ki kellett volna térnie, hogy az hogyan kezelhető (törlesztő részlet fixálás, futamidő hosszabbítás, stb). Az átláthatóság szempontjából az is jelentőséggel bír, hogy a törlesztési mechanizmus okait és sajátosságait, valamint a törlesztési mechanizmus és a hiteltörlesztés többi feltételei közötti viszonyt is átlátható jelleggel tüntesse fel az alperes, hogy a fogyasztó abból előre láthassa az ebből fakadó, a teljesítésére vonatkozó gazdasági következményeket.

Megismételve az elsőfokú eljárás során előadottakat rámutatott, hogy a **hitelképességi bevizsgálás** során az alperes alkalmasnak tartotta az ügyletre a felperest. Ennek a fogyasztó számára az a jelentése, hogy az alperes, mint szakmai szervezet az adós jövedelmi és vagyoni viszonyainak vizsgálata után őt alkalmasnak tartja az ügyletből eredő kockázat kezelésére. A bank azonban **köteles lett volna figyelmeztetni őt**, hogy a törlesztő részlet az általa teljesíteni kívánt összeget, sőt

a forint konstrukciójú kölcsön törlesztő részletét, de akár a jövedelmét is meghaladhatja, és az ügyletből eredő tőketartozás is túlnyúlhat a fedezeten.

Amennyiben **a kockázat korlátlan**, akkor **a szerződésben** vagy az Üzletszabályzatban **e kifejezésnek kifejezetten szerepelnie kell**. A fogyasztó tisztességes tájékoztatása alatt nem az elhallgatás, hanem a kifejezett állítás, körülmény leírás értendő. Ha pedig a tájékoztatás, a feltétel jelentése kétséges, úgy a fogyasztó számára kedvezőbb értelmet kell figyelembe venni, az elsőfokú ítélet emiatt a **rPtk. 207. § (2) bekezdésében foglaltakat is sérti**.

Tévedett az elsőfokú bíróság abban is, hogy a konkrét fogyasztó tájékozottságát vizsgálta, a jogszabályban megjelölt ideáltípus fogyasztóval szemben, így annak nincs jelentősége, hogy a szerződést a felperes mennyiben olvasta el kellő körültekintéssel.

A szerződés IX. 2. pontja tisztességtelensége kapcsán arra utalt, hogy az Üzletszabályzat elfogadtatása egy blankettaszerződésben **a bizonyítási teher megfordítása miatt tisztességtelen**, de nem felel meg annak a követelménynek sem e szerződési gyakorlat, hogy egy okiratban és egy időben kell az ügyfelet a szerződés feltételeiről tájékoztatni. Utalt az **EUB C-449/13. számú ítéletében** foglaltakra, melynek értelmében a **2008/48/EK irányelv 5. és 8. cikkében** előírt kötelezettségek nem teljesítésére vonatkozó bizonyítási teher nem hárítható a fogyasztóra, és ezen irányelvi rendelkezésekkel ellentétes az olyan **szabványzáradék**, melyben a fogyasztó elismeri a hitelezőt terhelő, a szerződéskötést megelőző kötelezettségek maradéktalan és megfelelő teljesítését, mivel az ilyen szabványzáradék e kötelezettségek teljesítésére vonatkozó bizonyítási teher megfordulását eredményezi. A 2008/48/EK irányelv 22. cikk (3) bekezdéséből az következik, hogy az ilyen szabványzáradéknak nincs bizonyító ereje, nem teszi lehetővé a hitelező számára, hogy megkerülje kötelezettségeit, az abban foglaltakat a hitelezőnek meg kell erősítenie egy vagy több releváns bizonyítékkal.

Fellebbezés kiegészítésében rámutatott, hogy a deviza elszámolású kölcsön atipikus szerződés, az Általános Szerződési Feltétel csak a másik fél külön, figyelemfelhívó tájékoztatását követő kifejezett nyilatkozattal fogadható el (rPtk. 205/B. § (2) bekezdés). A Kúria 6/2013. számú PJE határozat III. Fejezete 1. pontjából következően - mivel jogszabály nem határozta meg a szerződéskötés időpontjába a deviza-alapú kölcsön fogalmát, nem lehet arra hivatkozni, hogy széles körben ismert lett volna.

Kiemelte, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás kapcsán az **EUB C-186/16. számú** ügyben kifejtett álláspont túllép a Kúria jogértelmezésén, kimondva, hogy a tájékoztatásnak **tartalma alapján is meg kell felelni a világos és érthető megfogalmazás követelményeinek**, nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, úgy, hogy az alapján képes legyen a fogyasztó felismerni nem csupán az árfolyam emelkedés vagy csökkenés lehetőségét, hanem értékelnie kell tudni e feltétel pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is. Az EUB ítélete szemben a Kúria jogegységi határozatával a tényállást nem csak a fogyasztónak adott tájékoztatás körében, hanem a szolgáltató ismeretei szerint is vizsgálja. A hitelezőnek minden, általa ismert körülményről tájékoztatnia kellett volna az adóst (teljesítőképességet akár meghaladó törlesztőrészlet; mesterségesen alacsony devizaárfolyamok; az árfolyam-kamat paritás; a devizavásárlás árfelhajtó hatása). Az EUB fenti ítélete ellentmondásban van a Kúria azon véleményével, hogy az árfolyamkockázat mértéke előre nem tervezhető. E tájékoztatásnak - a tájékoztatás elvárható minimumaként - ki kell terjednie legalább az adós lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődése és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletre gyakorolt hatására.

A hitelező által gyakorolható forintosításra vonatkozó kikötés is tisztességtelen, mert annak feltételeit - ellenőrizhetetlen módon - a hitelező maga határozhatja meg. (Kormányrendelet 1. § (1) bek. a) pont.)

A rPp. 114.§-a szerinti eljárási kifogással élt amiatt, hogy a Fővárosi Ítéltábla helyett a tárgyalás helyszíne a Győri Ítéltábla volt, mely az életvitelszerűen Budapesten tartózkodó és fogyasztónak minősülő felperes érdekeit súlyosan sérti, személyes megjelenését akadályozza és többletköltségeket indukál.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

* * *

A felperes fellebbezése nem alapos.

Mindenekelőtt arra mutat rá az ítéltábla, hogy a felperes Pp. 114. §-a szerinti eljárási kifogását nem találta alaposnak. A Pp. 125.§ (5) bekezdése értelmében a tárgyalást rendszerint a bíróság hivatalos helyiségébe kell kitűzni, fontos okból azonban a tárgyalás más helyre is kitűzhető.

A Bszi. 76.§ (5) bek. h) pontja és a Bjt. 31.§ (2) bekezdése alapján az 576.E./2018 (VII.31.) OBHE határozattal került sor - a beosztásukból eredő ítélkezési tevékenységük megtartása mellett és a bírák hozzájárulása alapján - a Győri Ítéltábla bírának a Fővárosi Ítéltáblára történő kirendelésére. Az ügyteher fenti intézkedéssel célzott egyenletes elosztása révén valósulhat meg az Alaptörvényben is rögzített, az ügyek ésszerű határidőben való befejezéséhez való alapjog (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés), mely olyan, a Pp.125.§ (5) bekezdése szerinti „fontos oknak” minősül, melyre tekintettel jogszerűen került sor a tárgyalás megtartására a Győri Ítéltáblán.

A fentiekben túl megállapítható, hogy a per határnapjára szolgáló idézést a felperesi jogi képviselője 2019. január 21. napján töltötte le, így már ekkor tudomással bírt a tárgyalás helyéről. Ezt követően a határnap beállításra került, melyet a felperes 2019. február 20. napján vett át.

Ezzel szemben az eljárási kifogását a tárgyalás napján nyújtotta csupán be elektronikus úton.

A Pp. 2. § (1) és (2) bekezdése szerint a bíróságnak az a feladata, hogy - összhangban az 1. §-ban foglaltakkal - a feleknek a jogvita elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse. A per befejezésének ésszerű időtartama a jogvita tárgyát és természetét, valamint az eljárás lefolytatásának egyedi körülményeit is figyelembevéve határozható meg. Nem hivatkozhat a per ésszerű időn belül történő befejezésének követelményére az a fél, aki magatartásával, illetve mulasztásával a per elhúzódásához maga is hozzájárult.

A bíróság köteles biztosítani, hogy a felek és a per többi résztvevője jogaikat rendeltetésszerűen gyakorolják és perbeli kötelelességeiknek eleget tegyenek.

A bíróság köteles megakadályozni minden olyan eljárást cselekményt, vagy egyéb magatartást, amely a jóhiszemű joggyakorlás követelményével ellentétes, így azt, amely a per elhúzására irányul, vagy erre vezethet (Pp. 8. § (1), (2) bekezdés).

A fent jelzett dátumokból egyértelműen megállapítható, hogy a fél eljárási kifogásának való helytadás a tárgyalás újabb elhalasztását, így az a peres eljárás indokolatlan elhúzódását okozta volna.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges és egyben elégséges körben feltárta, azt helyesen állapította meg, érdemi döntése - túlnyomórészt annak indokolására is kiterjedően - helytálló, ezért az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására az ítélőtábla lehetőséget nem látott, s alapvetően csupán a fellebbezésben és annak kiegészítésében foglaltakra tekintettel mutat rá az alábbiakra:

I.

Árfolyamkockázati tájékoztató

A devizaalapú hitelek esetében jellegadó, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés vonatkozásában **a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása, illetve annak nem megfelelő teljesítése** - ideértve a téves és a hiányos tartalmú tájékoztatást is - **akkor vezethet** az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító **kikötés tisztességtelenségének megállapítására**, ha a tipizált (általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos) fogyasztó számára annak tartalma - figyelemmel a szerződés szövegére, a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra - nem volt világos, nem volt érthető és emiatt a fogyasztó alappal gondolhatta, hogy az árfolyamkockázat nem valós, őt az nem vagy csak korlátozott mértékben terheli.

A tájékoztatás megtörténtének igazolása során abból kell kiindulni, **hogy az átlagos fogyasztónak az árfolyamkockázat valós tartalmával nem kell tisztában lenni**, azt a pénzügyi intézmények egyedileg, konkrétan el kell magyarázni a fogyasztó számára. (Lásd a 2/2014. PJE határozat 1. pontjához fűzött értelmezés kapcsán a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2015. november 9-10. napján tartott országos értekezlete Emlékeztetője II. napirendi pont A/I/2. pontját.)

Akkor megfelelő a tájékoztatás, ha abból kitűnik, hogy

-a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozás lehetősége **valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhethet**,

-**nem elhanyagolható mértékű**,

-nincs felső határa, vagyis a törlesztő részlet **akár jelentősen is megemelkedhet**.

(Lásd Kúria devizahiteles pereket tárgyaló Konzultációs Testülete 2019.04.10-i ülésének Emlékeztetője 8.-9. pont, 6/2013 PJE)

Az árfolyamkockázat valós tartalmára vonatkozó, konkrét és egyedi tájékoztatás megtörténtét és tartalmát a pénzügyi intézménynek kell bizonyítania. Ezzel szemben a fogyasztót terheli annak bizonyítása, hogy a tájékoztatást nem kapta meg, annak tartalma eltért az okiratban foglaltaktól, illetve valamely kiegészítő tájékoztatásra tekintettel alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, hogy az bizonyos mértékben korlátozott.

A fellebbezésben foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság - a tartalmi követelményeire is kiterjedően - a Pp. 206. §-ában foglaltaknak megfelelően helyesen értékelte az árfolyamkockázati

tájékoztatás megfelelése kapcsán a rendelkezésre álló adatokat, s helytállóan jelölte meg a bizonyításra szoruló tényeket, a bizonyítás terhét és a bizonyítatlanság jogkövetkezményét is. **Az alperes** a perben csatolt iratokkal (1/F/1. alatti lakásvásárlási kölcsönszerződés és a 9/A/5. alatt csatolt külön kockázati tájékoztató) **a megfelelő (átlátható) tájékoztatás igazolása terén őt terhelő bizonyítási kötelezettségének eleget tett, míg a felperest ezt „lerontó” körülményt sikerrel nem igazolt.**

A felperes érvelésének megfelelően a tájékoztatásnak **a felek közötti információs egyensúlyhiányt ellensúlyozó, figyelemfelhívó funkciója van.** A per tárgyát képező tájékoztatás e funkcióját teljesíti, a tájékoztatás tartalmával szemben elvártakat - a Kúria devizahiteles pereket tárgyaló konzultációs testülete 2019. április 10-i ülésének emlékeztetője 8., 9. pontjában foglaltakat, valamint a 6/2013. PJE által előírtakat - megfelelően tartalmazta, s kellő részletezettséggel utalt az árfolyamváltozás - devizafedezet hiányában fennálló - gazdasági következményeire is. A tájékoztatás egyértelmű, így a rPtk.207.§ (2) bekezdése szerinti értelmezési elv alkalmazására nincs alap. A tájékoztatásból a tipizált fogyasztónak fel kellett ismerni az árfolyamkockázat mibenlétét (melynek vállalása a szerződés jellegéből következik), a változás lehetőségét, annak hatását a törlesztő részletekre.

Az árfolyamkockázati tájékoztatóban annak megjelölésével, hogy az árfolyam a devizapiaci körülmények változása miatt szinte állandóan változik, megfelelően érzékeltette azt az alperes, hogy az árfolyamváltozás lehetősége **valós**, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet. A tájékoztatóból egyértelmű, hogy a deviza alapú kölcsön felvétele esetén az árfolyamkockázatot **az adós viseli**, amiből okszerűen következik, hogy a körülmények változása miatti árfolyamkockázat **megosztásra nem kerül** a bank és a felperes vonatkozásában.

A felperes által hivatkozottakkal szemben nem kell kifejezetten a „korlátlan”, „felső korlát nélküli” kifejezést tartalmaznia a tájékoztatásnak. Abból annak kell kitűnnie, hogy az árfolyam változásra reálisan számolni kell és az nem elhanyagolható mértékű kockázatot rejt magában, s az alapján a felperesnek képesnek kellett lenni annak értékelésére, hogy a kikötés rá nézve esetleg jelentős gazdasági következményeket rejt magában. (EUB C-227/18. sz. határozat 1. kérdésre adott válasz és 38. bekezdés.)

Ennek megfelel a perbeli tájékoztatás, az tartalmazza azt, hogy szinte állandóan változó (azaz nem elméleti) árfolyamkockázatot jelent a fogyasztó számára, s a hol kisebb, hol nagyobb mértékű árfolyamváltozások miatti ingadozásokat **nem lehet előre kiszámítani.** Részletesen elmagyarázta a tájékoztató azt, hogy miért jelent külön kockázatot az, hogy a fogyasztónak **forintban képződik a jövedelme**, ugyanakkor deviza alapon átszámítva köteles a kölcsön visszafizetési kötelezettségének eleget tenni. Kitért a tájékoztatás **a lerovó és kirovó pénznem kamatkülönbözetének változásából eredő kockázatra** is, felölelte az árfolyamkockázat okait, a szerződés pedig megfelelően részletezte a törlesztési mechanizmust.

Az alperes az árfolyamkockázat bemutatására **könnyen érthető, szemléletes példákat** alkalmazott, **grafikonon jelenítette meg** az árfolyam múltbéli változását, ugyanakkor figyelmeztető jelleggel utalt arra is, hogy múltbéli adatokból a jövőre vonatkoztatva nem vonható le következtetés. Még azt is megjelölte, hogy az aktuális forint és deviza kamatszint mellett milyen árfolyam elérése esetén válik egyenlővé a devizakölcsön törlesztő részlete a példa szerinti, aktuális forintkamattal számolt forintkölcsön törlesztő részletével. Az alperes az alkalmazott grafikonnal, példákkal, táblázatokkal **a szükséges mértékben feltárta az előtte ismert információkat a fogyasztó előtt.**

A felperesi érveléssel szemben a kölcsön futamidejével azonos időtartamú, s múltbéli adatokra alapított, a kockázat kezelésére is kiterjedő tájékoztatás nem várható el a pénzügyi intézettől, sőt az még a futamidő kezdő időszakára sem tartalmazhat a változás várható iránya, illetve mértéke tekintetében prognózist, **az árfolyam lehetséges változásának becslése** ugyanis a kölcsönszerződésnek és a tájékoztatásnak nem lehet tartalmi eleme (6/2013. PJE III/3.; EBH2012/G/4.,).

Az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő szerződési feltétel átláthatósága nem kifogásolható alappal, ha abból a felperesnek látnia kellett, hogy a kockázat valós és az jelentős mértékű is lehet, ha átláthatta az árfolyamkockázat vállalásából eredő gazdasági következményként azt, hogy a kölcsön teljes költsége rá terhelődik, s a törlesztőrészlet akár jelentősen meg is emelkedhet.

Rámutat az ítéletábra, hogy a Kúria az Európai Unió Bírósága C-26/13, C-186/16., C-51/17. számú ügyekben a tájékoztatás tisztességtelensége tárgyában kifejtettek alapján is fenntartotta a 6/2013. PJE számú jogegységi határozat III.3. pontjában és a 2/2014. PJE számú jogegységi határozat 1. pontjában foglaltakat.

Az alperesnek nem kellett tájékoztatást nyújtania az **intervenciós sáv** megszűnéséről, figyelembe véve azt, hogy e sáv a forint €-hoz viszonyított középárfolyama megállapításával függött össze. Az intervenciós sávnak a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamára ennek közvetlen kihatása nem volt. (1050/2003. (VI.4.) Kormányhatározat 1009/2008. (II.25.) Kormányhatározat).

A felperes által elvárt tájékoztatás nem is lett volna teljesíthető. A hosszú futamidejű kölcsön esetén az árfolyam emelkedésének, csökkenésének nincs előrelátható, pontosan kiszámítható mértéke, vagy korlátja. Ahogyan a 6/2013. PJE is rámutatott, a Pénzügyi Szervezet Állami Felügyelete a Kúrai részére 2013. május 31-én adott tájékoztatása szerint a 2001-2008. közötti időszakban a pénzügyi intézmények sem láthatták előre a jövőbeli árfolyamváltozás mértékét, sem az irányát. Ezen időszakban a Magyar Nemzeti Bank stabilitási jelentései sem utaltak jelentős árfolyamváltozásra.

Helyesen hivatkozott fellebbezésében arra a felperes, hogy önmagában az, hogy az adott fogyasztó nem járt el kellő körültekintéssel a tájékoztatás tanulmányozása kapcsán, s elmulasztotta kérdéseit feltenni, nem zárja ki annak lehetőségét, hogy arra hivatkozhatson, hogy a pénzügyi intézmény sem tett eleget, vagy nem megfelelően tett eleget az őt terhelő tájékoztatási kötelezettségnek. A fogyasztó rPtk. 4. §-ában foglalt együttműködési kötelezettség zsinórmértékének meg nem felelő magatartása (mulasztása) csak a „megfelelő” tartalmú és részletezettségű tájékoztatás esetén járhat jogkövetkezményekkel a konkrét adóssal szemben. Ha ugyanis a felperes a tájékoztatás valamely részét, vagy a szerződés bizonyos pontjait a megfelelő tájékoztatás ellenére sem értette meg - ahogyan erre a felperes hivatkozott is - úgy mulasztására már irányadó a 6/2013. PJE határozat III.3. pontjában megfogalmazott azon követelmény, miszerint a kölcsönnevőtől minimálisan elvárható a szerződés alapos áttanulmányozása és szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatás kérése, melynek elmulasztása a Ptk. 4. § (4) bekezdése alapján már az ő terhére esik.

A felperes által aláírt, a tájékoztatás lényegi tartalmát rögzítő kockázatfeltáró nyilatkozattal szemben a felperes nem tudta sikerrel igazolni a perben, hogy tájékoztatást nem kapott, illetve, hogy a szóban adott tájékoztatás eltért az okiratban foglaltaktól és az alapján alappal gondolhatta úgy, hogy az által viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott. A kérdések elmaradása, mint **a felperes együttműködési kötelezettséget sértő mulasztás, kizárólag a felperes terhére értékelendő**

Minden alap nélkül hivatkozott a felperes arra, hogy **a hitelvizsgálattal azt a hamis látszatot keltette az alperes a felperesben**, hogy hitelképességét nem haladja meg az árfolyamkockázat veszélye, az teljesítőképessége korlátain belül marad. A hitelintézet **Hpt. 78. § (1) bekezdése** szerinti vizsgálódási kötelezettsége nyilvánvalóan a szerződéskötéskor a pénzintézet által ismert (és megismerhető) paramétereken alapul. Azt pedig a felperes sem vonta kétségbe, hogy ezeknek a vizsgálat és az értékelés megfelelt. A világgazdasági válság hatására bekövetkező, előre nem számítható és váratlan intenzitású árfolyam emelkedéssel az alperesnek a fedezet vizsgálata körében sem kellett számolnia.

II. Szabványzáradék

A IX.2. pont sérelmezett második mondatában a felperes kijelentette, hogy a bank Lakossági Üzletszabályzatát és Általános Üzleti Feltételeit átvette, azokat áttanulmányozta, az azokban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismerte el.

A kereset kapcsán annak volt jelentősége, hogy a támadott pont általános szerződési feltételnek (vagyis a bank által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses kikötésnek) tekintendő-e, s ha igen, ekként a felek szerződésének részévé vált-e, illetve - ha mindkét feltétel fennáll -, úgy a kereset tartalma szerinti okból tisztességtelen-e, azaz az egyébként irányadó bizonyítási terhet megfordítva sérti-e a 18/1999 (II.5.) Kormányrendelet 1.§. (1) bekezdése j) pontjában foglaltakat, ennek hiányában a rPtk.209/A.§ (1) bekezdése értelmében a felek szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a bankkal szerződő fél hátrányára állapítja-e meg, azaz a fogyasztó bizonyítási lehetőségeit indokolatlanul megnehezíti-e.

A IX/2. pont általános szerződési feltétel, s az - a fellebbezés kiegészítésben foglaltakkal szemben - a felek szerződésének részévé vált. Függetlenül attól, hogy a deviza alapú kölcsön fogalmát nem, illetve nem következetesen határozták meg a korabeli jogszabályok, a deviza alapú kölcsön a perbeli szerződés megkötésének időpontjában nem volt olyan atipikus szerződésnek tekintendő, mellyel szemben a rPtk. 205/B. § (2) bekezdése szerinti külön figyelemfelhívó tájékoztatás követelmény lett volna ahhoz, hogy a jogviszony általános szerződési feltételei a szerződés részévé váljanak.

A felperesi kereset tényleges tartalma szerint a prekontraktuális kötelezettség maradéktalan teljesítésének elismertetésére vonatkozó - a 2008/48/EK Irányelvben és a hivatkozott EUB C-449/13. döntésben megfogalmazott - szempontokat kívánta átültetni az általános szerződési feltételek megismerését és átvételét igazoló szerződési rendelkezésekre is, azt sérelmezve, hogy a perbeli rendelkezés folytán - azzal szemben - neki kell bizonyítania azt, hogy valójában nem is kapta meg vagy nem ismerhette meg az Üzletszabályzatot és az Általános Üzleti Feltételeket.

Az Európa Parlament és Tanács 2008/48/EK Irányelvében foglaltak a tagállamok csak 2010. június 11-ét követően voltak kötelesek a nemzeti jogaikba beépíteni, s az irányelv 2. cikk (2) bekezdés b) pontja értelmében az irányelv hatálya nem terjed ki az ingatlan tulajdonjogának megszerzését célzó hitelekre. E körülmények miatt a jelen esetre az irányelv rendelkezései és az EUB azt értelmező határozatai még analógiaszerűen sem irányadóak.

Ettől függetlenül - a teljesség kedvéért - rámutat az ítélőtábla, hogy az irányelv fényében sem tekinthető a sérelmezett rendelkezés tisztességtelennek. A Pp. 164. § (1) bekezdése és a rPtk. 205/B.

§ (1) bekezdése egybevetéséből következően az ÁSZF alkalmazóját terheli annak bizonyítása, hogy lehetővé tette, hogy az ÁSZF tartamát a vele szerződő fél megismerje, s ugyancsak az ő érdekében áll annak igazolása, hogy az ÁSZF a szerződés részévé vált, a fogyasztó azt kifejezetten, vagy ráutaló magatartással elfogadta.

Az olyan Általános Szerződési Feltétel ugyanis, melynek tartalmát a fogyasztó a szerződés megkötésekor nem ismerhette meg, nem válik a szerződés részévé, így tisztességtelensége sem vizsgálható (2/2012. (XII.10.) PK vélemény 9.c. pont).

Az alperes csupán ezen bizonyítási kötelezettségnek kívánt eleget tenni, amikor a felek által aláírt szerződésben helyezte el a fogyasztó fentiekre vonatkozó nyilatkozatát. Azt pedig a felperes sem állította, hogy az Üzletszabályzat, illetve az Általános Üzleti Feltételek tartalma ne vált volna megismerhetővé a számára (14. sorszám alatti jegyzőkönyv első oldal).

A per tárgyát képező „blankettaszerű” kölcsönszerződésben a bank Lakossági Üzletszabályzata és Általános Üzleti Feltételeinek szerződési tartalomként emelése (azaz a sérelmezett mondat első fordulata) kapcsán helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy e szöveg, a felperes keresete és a felhívott irányelv és EUB döntés rendelkezései nincsenek egymással összefüggésben. A IX/2. pont második mondata első fordulata kapcsán nem valamely prekontraktuális kötelezettség maradéktalan teljesítése került a fogyasztó részéről elismerésre, s az adott pont nem volt összefüggésbe hozható a 18/1999 (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdése j.) pontjában szabályozott bizonyítási teherrel sem.

Az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy **a kérdéses mondat első fele** nem minősül szerződéses nyilatkozatnak, nem akaratnyilatkozat, egyszerű tényállítás (**tudomás kijelentés**) az általános szerződési feltétel átvételéről, áttanulmányozásáról (megismeréséről). Miután szerződéses kikötésnek nem tekinthető, tisztességtelensége sem vizsgálható (Lásd: Emlékeztető a DH törvények hatálya alá tartozó szerződések érvénytelenségével kapcsolatos perekkel foglalkozó konzultációs testület 2016. november 9. napján tartott üléséről készült összefoglalót).

Az EUB C-449/13. számú ítéletének 29. pontja is azt mondja ki, hogy egy „szabványzáradék” nem sérti az irányelvben foglalt jogok tényleges érvényesülését, amennyiben a záradék kizárólag azt foglalja magában, hogy a hitelfelvevő azt tanúsítja, hogy átadták a részére a fogyasztói hitel tájékoztatót. Ezt analógiászerűen alkalmazva a perbeli esetre, ha a felperes is csupán a Lakossági Üzletszabályzatát és Általános Üzleti Feltételeit átvételét, megismerését nyugtázta, úgy a kikötés ezen része önmagában nem lehet tisztességtelen.

A fogyasztó azon nyilatkozata azonban, mely szerint az átvettnek, illetve megismertnek elismert általános szerződési feltételt a szerződés részeként fogadja el, már **szerződéses nyilatkozatnak (kikötésnek) minősül, így tisztességtelensége** (s emiatt végül a kikötés egészének tisztességtelensége is) **elvben vizsgálható**.

A sérelmezett rendelkezés azonban a felperes érvelésével szemben nem fordítja meg a Pp. 164. § /1/ bekezdéséből és a rPtk. 205/B. /1/ bekezdéséből következő bizonyítási terhet.

E nyilatkozatok rendszerint nem külön okiratban jelennek meg, hanem egy blanketta jellegű szerződés részét képezik, s annak tartalmát a fogyasztó nem tudja befolyásolni, ezért a fogyasztó a saját nyilatkozatával szemben is hivatkozhat a másik fél felróható magatartásaként (rPtk. 4. § (4) bek.) arra, hogy a pénzügyi intézmény nem tette lehetővé az általános szerződési feltétel megismerhetőségét, ennek ellenére az általa szerkesztett tartalmú okiratban a valóságtól ellentétes

tartalmat ismertettet el vele. E vonatkozásban a fogyasztó számára lehetőséget kell adni az ellenbizonyításra, melyet még a minősített okiratokra vonatkozó szabályozás - Pp.195.§ (6) bek. és 196.§ (1) bek. - is megfelelően biztosít, attól függetlenül, hogy a nyilatkozat szerződésbe integráltan vagy önálló okiratban jelenik meg. Más kérdés, hogy a gyakorlatban a minősített okiratba foglalás ténylegesen ilyen az eredményre vezethet. Ennek oka az, hogy a rPtk. alapelvei, a jóhiszeműség és tisztesség és az elvárható magtartás (rPtk. 4. § (1) és (4) bek.) alapján tudottan valótlan nyilatkozat megtételére a fogyasztó sem hivatkozhat. A bizonyítási teher megfordulása - minősített okirat esetén - nem a nyilatkozat megtételéből (tartalmából), hanem a minősített okirati formához kapcsolódó eljárásjogi rendelkezésekből, s a tudottan valótlan nyilatkozat lehetősége miatt szükségképpen alkalmazandó polgári jogi alapelvekből fakad.

A konkrét sérelmezett rendelkezést tartalmazó szerződés **a Pp. 199. §-a szerinti egyszerű okirattal minősül**, melynek nincs rögzített bizonyító ereje. A fogyasztó - aláírásának ténye ellenére is - hivatkozhat arra, hogy a kérdéses iratokat nem vette át, illetve az általános szerződési feltétel megismerhetőségét a pénzügyi intézmény nem tette lehetővé, a bíróság pedig a tárgyalás és a bizonyítás összes adatának mérlegelése alapján ítélni meg, hogy az okirati bizonyítás eredménye mennyiben vehető figyelembe.

A perbeli kikötés kapcsán alkalmazott technika tisztességtelenségére vonatkozó felperesi érvelés akkor lenne alapos, ha maga az átvettnek, megismertnek nyilvánított általános szerződési feltétel egy pontja tartalmazná az (önmaga megismerésére, átvételére vonatkozó) elismerést - mely már a bírói gyakorlat szerint is tiltott „szabványzáradékként” valóban összeegyeztethetetlen lenne a rendeltetésével (EBH 2009.2056, BH.2010.46.). A perbeli eset azonban ettől eltérő, mert a szerződés hivatkozik megismertként, illetve átvettként egyéb általános szerződési feltételre. (EBH 2011.2413.)

A fentiekre tekintettel a sérelmezett kikötés sem tartalma, sem a tartalma és az alkalmazott okiratszerkesztési technika folytán előálló együttes hatása alapján nem ütközik a Kormányrendelet 1. § /1/ bekezdés j./ pontjába, s a rPtk. 209/A. § /2/ bekezdése alapján sem tekinthető tisztességtelennek, a fogyasztó polgári jogi alapelvek (rPtk.4.§ (1) és (4) bek.) és eljárásjogi rendelkezések (Pp.195.-199.§) alapján behatárolt bizonyítási lehetőségeit nem szűkíti.

A hitelező által gyakorolható forintosításra vonatkozó kikötés (V/8) tisztességtelensége nem képezte az elsőfokú eljárás tárgyát, így a Pp.247.§-a alapján - nyilvánvaló tisztességtelenség hiányában -arra a másodfokú eljárás sem terjedhet ki.

A fentiekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján a per fő tárgya tekintetében helybenhagyta.

Észlelte az ítéletábra, hogy az elsőfokú bíróság a felperest a részére engedélyezett, az illetékre kiterjedő részleges személyes költségmentesség ellenére marasztalta a kereseti illetékben. A költségkedvezmény ítélethozatal után történt megvonása nem visszaható hatályú, ezért az ítéletábra mellőzte a felperes kereseti illetékben marasztalását, s azt a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.

Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárással kapcsolatos költségeit maga viseli. Az alperes oldalán megtérítendő másodfokú eljárási költség nem merült fel.

Győr, 2019. május 9.

Dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

Dr. Mészáros Zsolt sk.
előadó bíró

Dr. Maurer Ádám sk.
bíró